

Andijon davlat universiteti

Filologiya fakulteti

O'zbek tili va adabiyoti yo'nalishi

2-bosqich "E" guruh talabasi

Mahmudova Mashhuraning

"Fizikada maydon nazariyasi va uning
tilshunoslikka ta'siri.

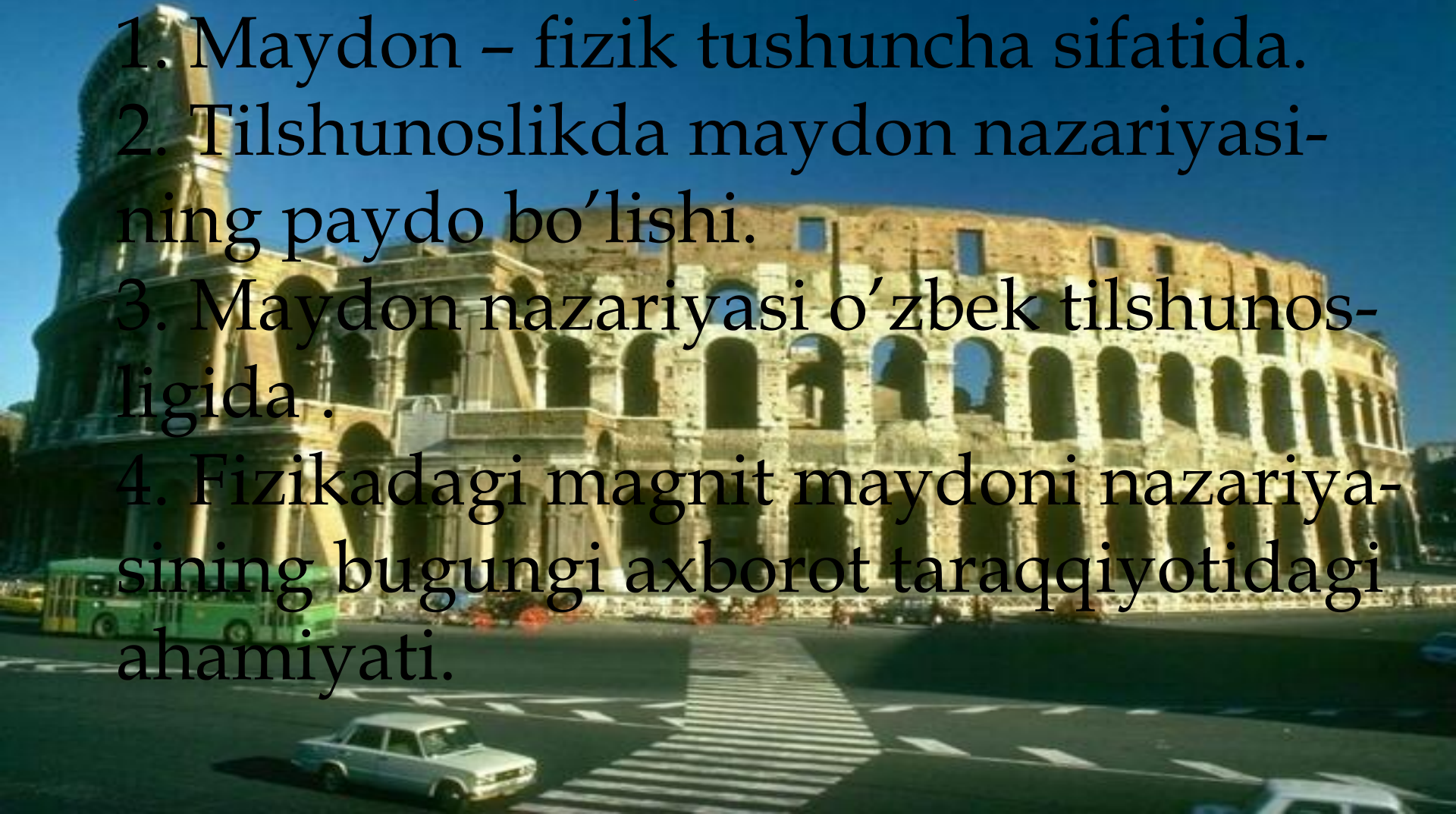
Topshirdi: Mahmudova M.

Qabul qildi: Zokirova H.

Mavzu: Fizikada **maydon nazariyasi** va uning tilshunoslikka ta'siri.

Reja:

1. Maydon – fizik tushuncha sifatida.
2. Tilshunoslikda maydon nazariyasi-ning paydo bo'lishi.
3. Maydon nazariyasi o'zbek tilshunosligida .
4. Fizikadagi magnit maydoni nazariyasining bugungi axborot taraqqiyotidagi ahamiyati.

Fizikada **maydon** tushunchasi: “Biror fizik hodisa ro’y beradigan yoki uning ta’siri seziladigan fazo”.

Maykl Faradey(1791 – 1867) : “Elektr zaryadlarining o’zaro ta’siri nazariyasi”.

Andre Amper(1775 – 1838) :
“Elektrodinamik o’zaro ta’sir”.

XX asrning boshlarida fizikadagi maydon nazariyasi ta'sirida tilshunoslikda ham maydon tushunchasining nazariy talqini yuzaga keldi.

Tilshunoslikda dastlab **mazmuniy maydon** tushunchasi paydo bo'ldi. Mashhur tadqiqotchi olimlardan **I. Trir** "tushunchalar maydoni" ni, **L. Vaysgerber** "til mazmunining ma'lum qismi" ni, **G. Ipsen** esa "mazmuniy va grammatik jihatdan bog'langan so'zlar guruhi" ni **semantik maydon** sifatida talqin etgan edi.

Semantik maydon – ma'lum bir
arxisema(umumiy sema) asosida birlashuvchi
so'z va iboralar majmui.

Ot

toychoq

saman

to'riq

yo'rg'a

Suv

irmoq

daryo

jilg'a

soy

Og'irlik

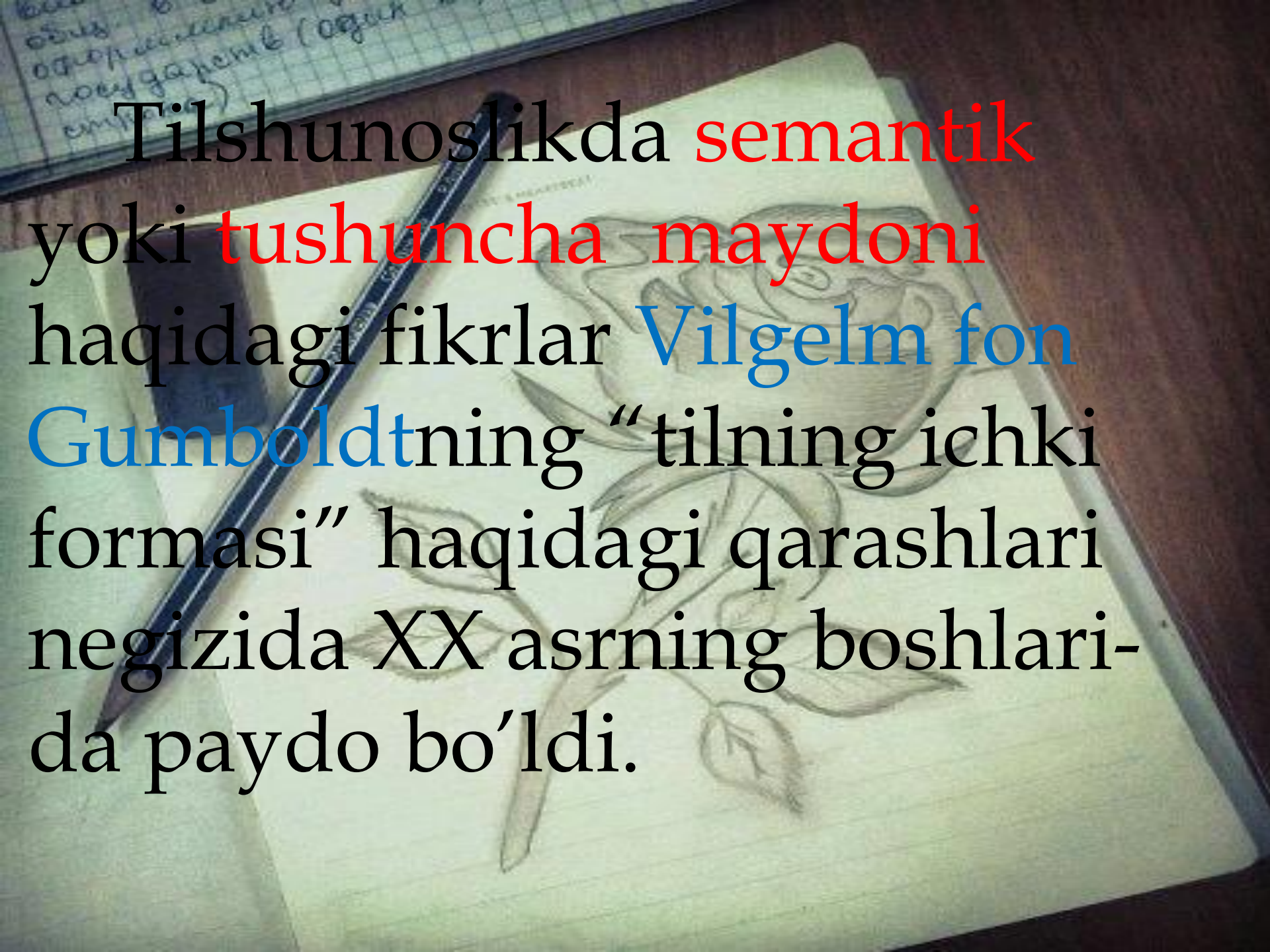
milligramm

kilogramm

tonna

gramm

sentner

Tilshunoslikda **semantik**
yoki **tushuncha maydoni**
haqidagi fikrlar **Vilgelm fon**
Gumboldtning “tilning ichki
formasi” haqidagi qarashlari
negizida XX asrning boshlari-
da paydo bo’ldi.

O'zbek tilshunosligida professorlar I. Qo'chqortoyev, A. Nurmonov, H. Ne'matov, R. Rasulov, E. Begmatov kabi olimlarning ilmiy-nazariy qarashlari maydon tushunchasining shakllanishi va rivojiga asos bo'ldi.

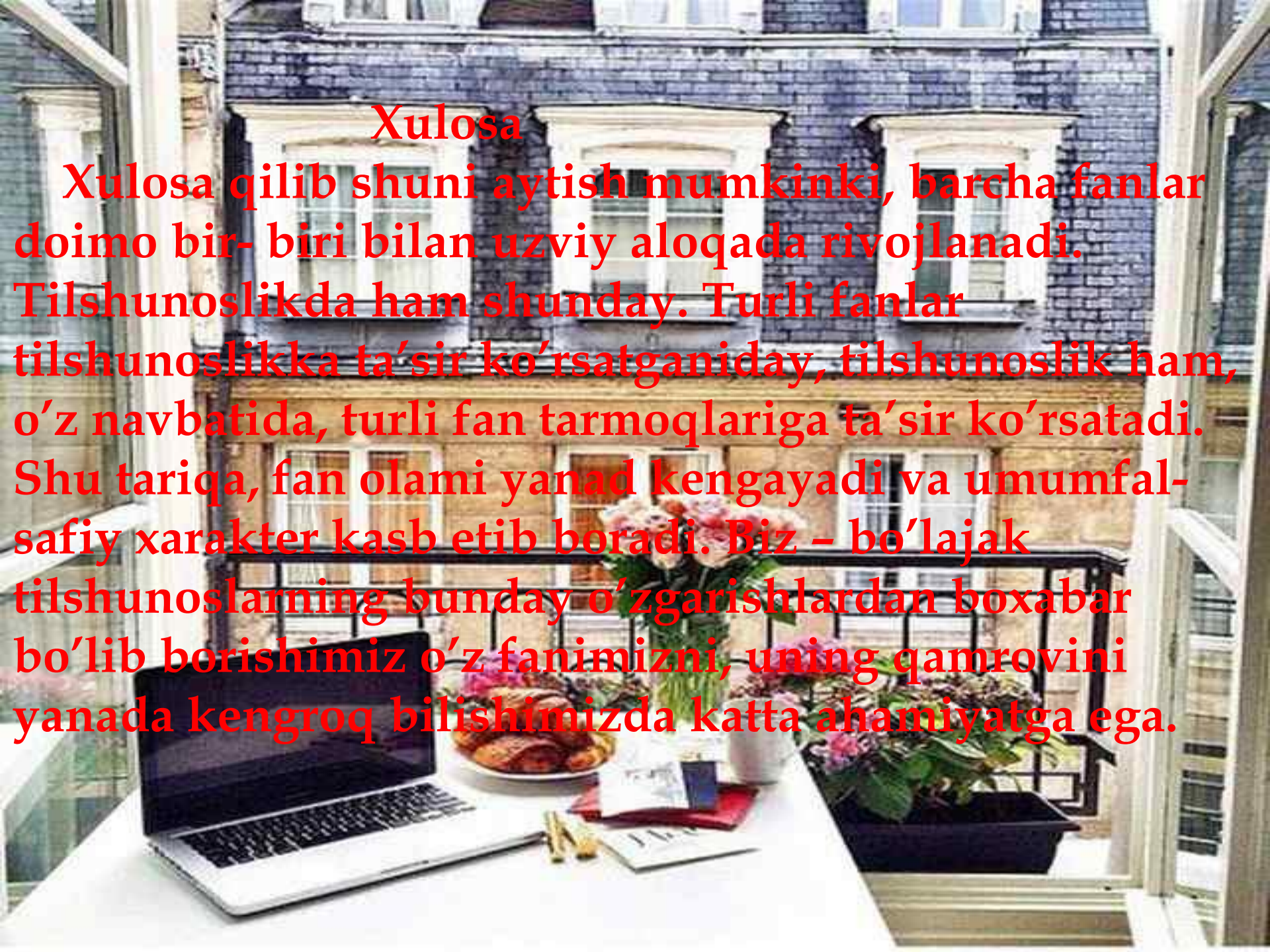

Fizikada magnit maydoni nazariyasining yaratilishi bir qator muhim magnit yozuvi turlarining maydonga kelishi uchun zamin bo'ldi. Bular quyidagilar: mikrofon, radio – karnay, magnit yozuvi, video yozuv va EHMning magnit xotirasi kabilar.

Xulosa

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, barcha fanlar doimo bir- biri bilan uzviy aloqada rivojlanadi. Tilshunoslikda ham shunday. Turli fanlar tilshunoslikka ta'sir ko'rsatganiday, tilshunoslik ham, o'z navbatida, turli fan tarmoqlariga ta'sir ko'rsatadi. Shu tariqa, fan olami yanad kengayadi va umumfal-safiy xarakter kasb etib boradi. Biz – bo'lajak tilshunoslarning bunday o'zgarishlardan boxabar bo'lib borishimiz o'z fanimizni, uning qamrovini yanada kengroq bilishimizda katta ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- A. Sobirov : “ O‘zbek tilining leksik qatlamini sistemalar sistemasi tamoyili asosida tadqiq etish” .
- [www. ziynet.uz](http://www.ziynet.uz).

A lush green forest scene featuring a small wooden cabin with a shingled roof nestled among tall trees. A waterfall cascades over rocks in the foreground, leading into a stream that flows over moss-covered boulders. The water is blurred, suggesting a long exposure. The overall atmosphere is peaceful and natural.

E'tiboringiz uchun
rahmat!